

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים

תלמידים תושבים חוזרים במערכת החינוך

תיק תלמיד תושב חוזר

מבוא

במערכת החינוך לומדים תלמידים תושבים חוזרים ששהו לפחות ארבע שנים בחו"ל. בתקופת שהותם בחו"ל הם למדו במערכת חינוך אשר בה תרבות למידה שונה מזו הנהוגה בישראל. נוסף על כך, אף אם לעתים הם דוברי עברית, הרי שכתוצאה מלימודיהם בחו"ל, בשפות אחרות, שליטתם בשפה העברית נעה על הרצף שבין שפת אם לשפה שנייה. לעתים הם חווים קשיים משום שרמת שליטתם באופנויות השפה בעברית אינה אחידה (בדיבור, בהבנת הנשמע, בקריאה קולית, בהבנת הנקרא ובכתיבה). בדרך כלל השליטה של תלמידים תושבים חוזרים בשפה הדבורה התקשורתית טובה יותר משליטתם בשיח הלימודי. הפערים הללו בתחום השפה מונעים מחלק מהתלמידים למצות את יכולתם, ולעתים אף מהווים מכשול בהשתלבותם החברתית.

כמו כן תלמידים אלה מתמודדים לעתים קרובות גם עם קשיים רגשיים וחברתיים בעת חזרתם ארצה, ועל אף שנולדו בארץ, ההתאקלמות המחודשת בחברה הישראלית איננה פשוטה להם כלל.

מערכת החינוך, המודעת לצרכים הייחודיים של התלמידים התושבים החוזרים, מאפשרת להם להיבחן בבחינות בגרות המותאמות לתלמידים עולים, כפי שמפורט בחוזר מנכ"ל תשעה/2(א), י"ג בתשרי התשע"ה, 07 באוקטובר 2014.

אגף קליטת תלמידים עולים בשיתוף אגפי הגיל כתבו מסמך, ובו המלצות פדגוגיות המתייחסות לדרכי הלמידה, לדרכי ההיבחנות ולדרכי ההערכה של תלמידים שלא נולדו בישראל או שהו מחוץ לה מספר שנים - "המלצות פדגוגיות להתמודדות עם אתגרים פדגוגיים בעבודה עם תלמידים עולים".

תיק תלמיד תושב חוזר ילווה את התלמיד התושב החוזר בשנה הראשונה לחזרתו לישראל ויסייע לצוות ביה"ס במעקב אחר השתלבותו הלימודית והחברתית של התלמיד.

**משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים**

תיק תלמיד תושב חוזר

עמ'	לו"ז למילוי השאלונים/הטבלאות	תכולת התיק
3-4	עם הגעת התלמיד לביה"ס	שאלון פרטים אישיים ושיחת היכרות עם התלמיד
5-6		מיפוי הידע בתחום הלשוני/אורייני בכלל ובשפה העברית בפרט
7		מיפוי הידע במקצועות הלימוד השונים
8-9	בחודש הראשון לשהות התלמיד בביה"ס	תפקוד כללי בכיתה : מיומנויות למידה והיבטים חברתיים
10		תכנית עבודה אישית לתלמיד להשלמת פערים בשפה העברית
11		תכנית עבודה אישית כללית לתלמיד
	השאלונים/הטבלאות שיש לחזור ולמלא בהמשך תהליך קליטת התלמיד :	
	<ul style="list-style-type: none"> • שלושה חודשים לאחר הגעת התלמיד לביה"ס • חצי שנה לאחר הגעתו • לקראת סוף שנת הלימודים 	תכנית עבודה אישית לתלמיד להשלמת פערים בשפה העברית
		תפקוד כללי בכיתה : מיומנויות למידה והיבטים חברתיים
12		נספח מספר 1

כל הטפסים מיועדים לזכר ולנקבה כאחד

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים

תיק תלמיד תושב חוזר

שאלון פרטים אישיים ושיחת היכרות עם התלמיד

השאלון ושיחת ההיכרות נועדו לסייע לצוות ביה"ס לאסוף מידע רלוונטי ועדכני לשילובו המיטבי של התלמיד התושב החוזר במוסד החינוכי. מחנך הכיתה ימלא את השאלון ואת פרטי שיחת ההיכרות עם התלמיד בעת הגעת התלמיד לביה"ס.

	שם פרטי:
	שם משפחה:
	מס' תעודת זהות:
	תאריך הלידה:
	ארץ לידה:
	שם המדינה שבה התגורר:
	תאריך יציאה מהארץ:
	תאריך החזרה ארצה:
	מספר שנות השהות בחו"ל:
	משובץ לכיתה:
	כתובת:
	מס' טלפון בבית:
	מס' נייד:
	השפה המדוברת בבית:

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים

	שם ביה"ס האחרון שבו למד התלמיד בארץ: (יש לצרף צילום תעודה אחרונה)
	מקום/ארץ הלימודים של התלמיד בחו"ל:
	שם ביה"ס האחרון שבו למד התלמיד בחו"ל: (יש לצרף צילום תעודה אחרונה)
	האם למד עברית במסגרת לימודיו בחו"ל? היכן? כמה זמן? באילו כיתות?
	אילו מקצועות לימוד אהב התלמיד במסגרת לימודיו בחו"ל?
	באילו מקצועות התקשה התלמיד במסגרת לימודיו בחו"ל?
	האם אהב לבוא לביה"ס שבו למד בחו"ל?
	האם היו לו חברים בביה"ס שבו למד בחו"ל?
	באילו פעילויות חברתיות אהב להשתתף בביה"ס בחו"ל?
	האם הוא מכיר כבר ילדים בביה"ס הנוכחי?
	האם ברצונו לציין פעילויות או תחביבים שבהם הוא עוסק במסגרות אחרות?

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים

מיפוי הידע בתחום הלשוני/אורייני בכלל ובשפה העברית בפרט

מחנך הכיתה או המורה אשר מלמד את התלמיד עברית ימלא את השאלון שלהלן עם הגעת התלמיד לביה"ס.
ממלא השאלון נדרש לשתף במידע את כל המורים המלמדים את התלמיד במסגרות השונות.

שפת המדינה שבה שהה התלמיד: _____

האם התלמיד קורא וכותב בשפה זו?

האם יש לתלמיד קושי בולט בשפה זו ?

אוריינות כללית

האם התלמיד קורא ספרים ? אלו סוגות הוא מעדיף ?

באיזו שפה התלמיד מרבה לקרוא ?

האם נהגו/נוהגים לקרוא לתלמיד סיפורים? באיזו שפה ?

האם התלמיד כותב כתיבה אישית? באיזו שפה ?

האם התלמיד מרבה להשתמש במחשב? באיזו שפה?

**משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים**

מיפוי הידע בשפה העברית

הטבלה שלהלן מסייעת במיפוי רמת הידע של התלמיד בכל אחד מתחומי הלשון. המורה המלמד את התלמיד עברית הוא אשר ימלא את הטבלה.

- יש למלא את הטבלה עם הגעת התלמיד לביה"ס.
- יש לשתף במידע את כל המורים המלמדים את התלמיד במסגרות השונות.

שימו לב: ניתן להשתמש במבדקי המדף או בחלקים מתאימים ממבדקים אלו על מנת למפות כהלכה את רמות השליטה של התלמיד בכל אחד מתחומי הלשון, ועל מנת להתאים לתלמיד תכנית עבודה אישית להשלמת הפערים בשפה העברית. כמו כן מומלץ להיעזר בנספח מספר 1 אשר מצורף בסוף תיק זה.

התחום הלשוני	היכולת הנבדקת	תפקוד ברמת הכיתה	פער של שנה מרמת הכיתה	פערים ניכרים מהרמה הנדרשת ברמת הגיל
הבנת הנשמע	תיהלוך מידע והפקת משמעות מטקסט מושמע			
שיחה	תקשורתיות והצגת מידע בעל פה			
קריאה בקול	יכולת הקידוד והפיענוח של טקסט מנוקד ושאינו מנוקד			
הבנת הנקרא	תיהלוך מידע והפקת משמעות מטקסט כתוב			
כתיבה	יכולת הצגת מידע בכתב			

**משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים**

מיפוי הידע במקצועות הלימוד השונים

מחנך הכיתה ימלא את הטבלה שלהלן עם הגעת התלמיד לביה"ס ולאחר היוועצות עם המורים בתחומי הדעת השונים.

חוסר תפקוד	תפקוד חלקי	תפקוד ברמת הכיתה	המקצוע/המיומנות
			מדעים
			מתמטיקה
			אנגלית
			לשון
			היסטוריה
			תנ"ך
			ספרות
			מקצוע נוסף
			מקצוע נוסף
			העתקת חומר לימודי מהלוח
			כתיבה במהלך האזנה למורה
			כתיבת תשובות לשאלות
			כתיבת סיכום / סיפור/חיבור
			שימוש במילון
			הבנת/מילוי הוראות בדפי עבודה

יש לשוחח עם התלמיד על רמת תפקודו בכיתה במקצועות הלימוד השונים :

- האם התלמיד מבין/אינו מבין את הנושאים הנלמדים בתחומי הדעת?

- האם יש לתלמיד קושי במקצוע מסוים?

- מה לדעת התלמיד עשוי לסייע לו להתקדם?

- באיזה מקצוע התלמיד מרגיש שהוא חווה הצלחה ?

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים

תפקוד כללי בכיתה:

מיומנויות למידה והיבטים חברתיים

מחנך הכיתה ימלא את הטבלה בחודש הראשון לשהות התלמיד בביה"ס.

המחנך אחראי לשתף במידע את כל המורים המלמדים את התלמיד במסגרות השונות.

מיומנויות למידה

המיומנות	בדרך כלל	באופן חלקי	כלל לא
שיחה והשתתפות בשיח דבור במהלך השיעורים			
הבאת הציוד הנדרש			
ביצוע מטלות בזמן השיעורים			
השתלבות במהלך השיעור והשתתפות בפעילות הלימודית			
הגעה לביה"ס בקביעות			
הכנת שיעורי בית			
יכולת התמודדות עצמאית בביצוע משימות/מבחנים			
הצלחה במשימות/במבחנים			

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים

היבטים חברתיים

תיאור המצב	ההיבט החברתי
	חונכות לתלמיד על ידי תלמיד ותיק
	השתלבות בסביבה החברתית בזמן ההפסקות
	השתתפות בפעילויות חברתיות בשעות הלימודים או בשעות הפנאי
	קשר עם הורי התלמיד : קשר טלפוני, ביקורי בית, פגישות בביה"ס

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים

תכנית עבודה אישית לתלמיד להשלמת פערים בשפה העברית

המורה המלמד את התלמיד עברית ימלא את הטבלה שלהלן בחודש הראשון לשהות התלמיד בביה"ס.

על המורה ממלא השאלון לשתף במידע את כל המורים המלמדים את התלמיד במסגרות השונות.

שימו לב: על מנת למלא את הטבלה כראוי מומלץ להיעזר בנספח מספר 1 אשר מצורף בסוף תיק זה.

תכנון עבודה עם התלמיד	המסגרת הלימודית	התחום הלשוני
		הבנת הנשמע
		שיחה
		קריאה בקול
		הבנת הנקרא
		כתיבה

**משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים**

תכנית עבודה אישית כללית לתלמיד

לאור המידע שנאסף, במהלך החודש הראשון להגעת התלמיד לביה"ס הצוות החינוכי יגבש תכנית לימודים אישית אשר תסייע לתלמיד בהשלמת פערים גם במקצועות הלימוד האחרים, פרט לתכנית השלמת הידע בעברית.

תכנית אישית להשלמת פערים במקצועות הלימוד השונים :

יום ראשון	יום שני	יום שלישי	יום רביעי	יום חמישי	יום שישי	
						המסגרת התומכת בזמן שעות הלימודים השונות במהלך היום
						המסגרת התומכת לאחר שעות הלימודים
						אחר

שימו לב : יש לפרט את סוג המסגרת (יחידנית / קבוצתית) ואת הדמות האחראית אשר מלווה את התלמיד במסגרת זו.

**משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים**

נספח מספר 1

מומלץ להשתמש במבדקי המדף ככלי למיפוי רמת הידע של התלמיד בשפה העברית.

המבדקים נועדו במקור לתלמידים עולים ופותחו בשיתוף עם הראמ"ה (הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך) בעבור האגף לקליטת תלמידים עולים (תשס"ח – 2008)¹.

המבדקים יכולים לסייע למורה להעריך את יכולתו של התלמיד להשתלב במקצועות הלימוד בכיתות האם, ולהתאים לו תכנית לימודים אישית להשלמת פערים בשפה העברית.

מצ"ב טבלה לאיסוף ציוני התלמיד במבדקים השונים:

הפרק במבדק	תאריך המבדק	הציון
הבנת הנשמע		
שיחה		
קריאה בקול		
הבנת הנקרא		
כתיבה		

המלצות הצוות החינוכי בעקבות ציון התלמיד בפרקי המבדק:

¹ ערכה, הכוללת את חמשת פרקי המבחן ומדריכים למורה לכל אחד מן הפרקים נמצאת באתר האגף לקליטת תלמידים עולים.

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף לקליטת תלמידים עולים